

Üldkohtud - Iirimaa

Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid: [en](#) on juba tõlgitud.

Sellel lehel esitatakse teave üldkohtute korralduse kohta Iirimaaal.

Üldkohtud

Iirimaa kohtusüsteemi alused on sätestatud 1922. aasta põhiseaduses, millega nähti ette uute kohtute loomine, et asendada nendega Briti ülemvõimu ajal väljakujunenud kohtud. Uued kohtud loodi 1924. aastal sama aasta kohtute seaduse alusel, millega kehtestati kohtusüsteemi õiguslik alus.

Praegused kohtud loodi 1961. aasta kohtute seaduse (loomine ja koosseis) alusel vastavalt 1937. aastal iirlaste vastu võetud põhiseaduse artiklile 34.

Põhiseaduse artiklid 34–37 käsitlevad õigusemõistmist üldiselt. Artikli 34 lõikes 1 sätestatakse, et „õigust mõistavad seaduse alusel loodud kohtud”. Põhiseaduse kohaselt koosneb kohtusüsteem kõrgeima astme apellatsioonikohtust, milleks on ülemkohus, ning esimese astme kohtutest, mis hõlmavad kõrgemat kohut, millel on täielik pädevus kõigis kriminaal- ja tsiviilasjades, ning piiratud kohtualluvusega kohtuid, milleks on piirkondlikul tasandil organiseeritud ringkonnakohus ja piirkonnakohus.

Tsiviilkohtud

Ülemkohus

 [Ülemkohtul](#) on apellatsioonipädevus kõigi kõrgema kohtu otsuste suhtes. Ülemkohus on samuti pädev arutama kriminaalapellatsioonikohtu otsuste peale esitatud apellatsioone, kui kriminaalapellatsioonikohus või riigi peaprokurör tõendab, et otsus on seotud üldsuse jaoks äärmiselt tähtsa õigusküsimusega ning et avaliku huvi seisukohast on soovitatav apellatsiooni esitamine ülemkohtule. Ülemkohus võib teha lahendi ka ringkonnakohtu poolt talle esitatud õigusküsimuses. Ülemkohus on pädev otsustama, kas seaduseelnõu (või selle mis tahes sätte või sätteid), mille on vastu võtnud parlamendi (*Oireachtas*) mõlemad koad ja mis on esitatud enne seadusena jõustumist allkirjastamiseks Iirimaa presidendile, on vastuolus põhiseadusega, kui asja edastab kohtule arutamiseks Iirimaa president. Kui tõstatatakse presidendi püsiva teovõimetuse küsimus, kuulub selle kohta otsuse tegemine ülemkohtu pädevusse.

Apellatsioone või muid küsimusi arutavad ja neis teevad otsuseid viis ülemkohtu kohtunikku, välja arvatud juhul, kui ülemkohtu esimees määrab, et mis tahes apellatsiooni või muud küsimust (välja arvatud põhiseadusküsimusi) peavad arutama ja neis otsuseid tegema kolm kohtunikku. Kohus võib samaaegselt tegutseda rohkem kui ühe kolleegiumina.

Kõrgem kohus

Põhiseaduse kohaselt on [kõrgemal kohtul](#) täielik algupärane pädevus ja otsustusõigus kõikides kohtuasjades ja küsimustes, olenemata sellest, kas tegemist on õigusküsimuse või asjaolusid käsitleva küsimusega tsiviil- või kriminaalasjades. Kõrgemal kohtul on erandlik pädevus lapsendamisega seotud küsimustes ja seoses väljasaatmistaotlustega. Kõrgem kohus on pädev hindama ka mis tahes seaduse (välja arvatud seaduse, mille Iirimaa president on juba suunanud ülemkohtule) vastavust põhiseadusele. Enamikus kõrgemas kohtus menetletavatest kohtuasjadest teeb otsuse üks kohtunik, kuigi seaduses on sätestatud, et teatavaid kohtuasju, mis on seotud näiteks laimamise, rünnaku või alusetu vangistusega, menetleb kohtunik koos vandekohtuga. Eriti tähtsaid kohtuasju võib menetleda kahest või enamast kohtunikust koosnev kohtukolleegium.

Tsiviilasjades toimib kõrgem kohus apellatsioonikohtuna ringkonnakohtu otsuste suhtes. Lisaks ringkonnakohtu tsiviilapellatsioonidega seotud apellatsioonipädevusele on kõrgem kohus samuti pädev vaatama läbi kõigi madalama astme

tribunalide otsuseid, väljastades kohustamismääruseid (*mandamus*), keelumääruseid (*prohibition*) ja tühistamismääruseid (*certiorari*). Need määrused ei ole seotud madalama astme tribunalide tehtud otsuste asjaoludega, vaid küsimusega, kas on ületatud kohtu pädevust.

Kõrgem kohus võib teha lahendeid piirkonnakohtu poolt talle suunatud õigusküsimuses. Kohus menetleb ka kautsjonitaotluseid kohtuasjades, kus süüdistatavale on esitatud mõrvasüüdistus, või kui süüdistatav soovib, et tema suhtes kohaldataks piirkonnakohtu kehtestatust erinevaid tingimusi.

Tavaliselt arutab kõrgem kohus algseid kohtuasju Dublinis. Samuti toimuvad kõrgema kohtu istungid mitmes provintsis, et arutada kahju hüvitamise hagisid seoses isikukahju ja surmaga lõppenud vigastuste tekitamisega. Kõrgem ringkonnakohus arutab ringkonnakohtu otsuste peale esitatud apellatsioone provintsid.

Ringkonnakohus

 Ringkonnakohtu pädevus tsiviilasjades on piiratud, kuid kõigi kohtuasja poolte nõusolekul võib see pädevus olla piiramatult. Lepingute, järelmaksuga müügi lepingute või krediidi alusel müügi lepingute ja lepinguvälise kahju puhul on kohtu pädevus piiratud kohtuasjadega, kus nõude summa ei ületa 38 092,14 eurot.

Ringkonnakohus on pädev arutama pärandiküsimusi ning kinnisvara omandiõiguse või rendilepingutega seotud küsimusi, kui kinnisvara kinnistusraamatu andmetel põhinev rendihind ei ületa 253,95 eurot. Ringkonnakohus on pädev menetlema perekonnaõigusega seotud kohtuasju, sealhulgas kohtulikkust lahusel, abielulahutust ja kehtetuks tunnistamist käsitlevaid kohtuasju ning piirkonnakohtu otsuse peale esitatud apellatsioone.

Ringkonnakohtus teeb tsiviilasjades otsuseid üks kohtunik ilma vandekohtuta. Kohus toimib piirkonnakohtu otsuste peale esitatud apellatsioonide puhul apellatsioonikohtuna nii tsiviil- kui ka kriminaalasjades. Apellatsiooni korral arutab ringkonnakohus asja uuesti ning ringkonnakohtu otsus on lõplik ja selle peale ei saa enam apellatsiooni esitada.

Ringkonnakohtul on pädevus ka kõigis neis kohtuasjades, mis käsitlevad taotlusi uue alkoholimüügilitsentsi saamiseks, ning apellatsioonipädevus seoses tribunalide, näiteks võrdõiguslikkuse küsimuste uurimise direktori otsuste peale esitatud apellatsioonidega.

Piirkonnakohus

 Piirkonnakohtu on kohalik ja piiratud pädevus. Perekonnaõiguse küsimustes on piirkonnakohus pädev tegema otsuseid ülalpidamist, kodust lahkuma sundimist, eestkostet, suhtlusõigust ja põlvnemist käsitlevates asjades.

Piirkonnakohus on pädev arutama tsiviilasju, mis tulenevad lepingutest, järelmaksuga müügi lepingutest või krediidi alusel müügi lepingutest, lepinguvälisest kahjust ning rendi maksmata jätmisest või kauba ebaseaduslikust kinnipidamisest, kui nõude summa ei ületa 6348,69 eurot. Kohtul on pädevus ka seoses mis tahes kohtu poolt võlaküsimuses tehtud otsuste täitmisele pööramisega. Tal on pädevus mitmes litsentsimist käsitlevas küsimuses, näiteks seoses alkoholsete jookide müügiga, ning pahatahtliku kahju hüvitamisega seotud taotluste puhul, kui nõude summa ei ületa 6348,69 eurot.

Piirkonnakohtu istungid toimuvad 24 piirkonnas üle kogu riigi. Üldiselt määratakse asja arutamise koht kindlaks selle põhjal, kus leping sõlmiti, või kostja/süüdistatava elu- või tegevuskoha põhjal. Litsentsimist käsitlevate kohtuasjade puhul on määravaks litsentsi taotleva asutuse asukoht.

Kriminaalkohtud

Ülemkohus

 Ülemkohus käsitleb kriminaalapellatsioonikohtu otsuste peale esitatud apellatsioone, mille raames on tõstatatud üldsuse jaoks eriti suurt tähtsust omavaid õigusküsimusi.

Kriminaalapellatsioonikohus

Kriminaalapellatsioonikohus menetleb nende isikute esitatud apellatsioone, kes on kriminaalasjas süüdi mõistetud ringkonnakohtu, keskkriminaalkohtu või kriminaalasjade erikohtu otsuse alusel.

Kriminaalasjade erikohus

 Kriminaalasjade erikohus loodi selliste kriminaalasjade menetlemiseks, mille puhul on kindlaks tehtud, et üldkohtud ei suuda tagada tõhusat õigusemõistmist ning avaliku korra ja julgeoleku säilimist. Kohus koosneb kolmest kohtunikust; vandekohtu ei kasutata.

Keskkriminaalkohus

 [Keskkriminaalkohus](#) on kõrgema kohtu kriminaalkolleegium, kus menetletakse muu hulgas järgmiste kuritegudega seotud kriminaalasju: mõrvad, vägistamised, riigireetmine, piraatlus ning 2002. aasta konkurentsiseaduse alusel algatatud kriminaalasjad. Kohus koosneb kohtunikust ja vandekohtust.

Kriminaalasjade ringkonnakohus

Kriminaalasjade ringkonnakohus menetleb kriminaalasju, mis ei kuulu keskkriminaalkohtu pädevusse. Kohus koosneb kohtunikust ja vandekohtust. Kohus menetleb piirkonnakohtu otsuste peale esitatud apellatsioone.

Piirkonnakohus

 [Piirkonnakohus](#) menetleb väärtegusid (enamasti seadusest tulenevat laadi) ja ka teatavaid selliseid õigusrikkumisi, mille eest saab esitada kriminaalsüüdistuse. Kohus koosneb ainult kohtunikust.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 28/03/2017